Drukowane na prawach rękopisu

BIULETYN
SYNDYKATU DZIENNIKARZY WARSZAWSKICH

Nr 15 **20 grudnia 1938 r.**

DEKRET O PRAWIE PRASOWYM

PROJEKTY PRAWA PRASOWEGO

Władzom Związku Dziennikarzy R. P. wiadomo było, że od połowy 1935 r. Ministerstwo Sprawiedliwości i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych opracowywały projekty prawa prasowego. Niektóre z tych projektów udostępniono w różnych okresach czasu Prezydium ZDRP i władzom Pol. Zw. Wydawców Dzien. i Czasopism. Żaden jednak z tych projektów nie wchodził w stadium realizacji, głównie na skutek trudności uzyskania jednolitej opinii poszczególnych resortów rządowych na zagadnienie prawa prasowego.

W tym stanie rzeczy Związek Dziennikarzy RP w swej działalności zewnętrznej położył główny nacisk na unormowanie spraw zawodu dziennikarskiego przez ustawę bądź umowę zbiorową. Natomiast zagadnieniem prawa prasowego zajmował się głównie Związek Wydawców, który w tej sprawie miał kilkakrotne konferencje z czynnikami rządowymi. Ten podział pracy pomiędzy współdziałającymi ze sobą organizacjami był zupełnie naturalny z uwagi na stopień zainteresowania i swobodę poruszania się każdej z nich na danym terenie.

W ciągu 3 lat, które upłynęły od chwili rozpoczęcia prac czynników rządowych nad prawem prasowym, aż do końca 1938 r. — daty ukazania się dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie prasowym — czynniki rządowe stale stawiały sprawę w ten sposób, że Rząd prawo prasowe wyda w drodze ustawodawczej. Stało się inaczej z przyczyn politycznych, o których mówił premier gen. dr Sławoj Składkowski w dniu 18 listopada rb. na przyjęciu w Prezydium Rady Ministrów. Roztrząsanie tych przyczyn na tym miejscu — uznać trzeba za niewskazane.

* *
*

W dniu 15 listopada 1938 r. (wtorek), prezes ZDRP, otrzymawszy wiadomość o mającym się w najkrótszym czasie ukazać dekrecie prasowym, zwołał naradę, w której wzięli udział wiceprezesi oraz sekretarz i jego zastępca, po czym nawiązano kontakt z Prezydium Rady Ministrów, zmierzając do odroczenia daty ogłoszenia nowego prawa prasowego, w celu umożliwienia Związkowi Dziennikarzy RP zgłoszenia doń poprawek.

Nazajutrz rano (środa), projekt, przedłożony poprzedniego wieczora Radzie Ministrów, znajdował się w rękach prezesa ZDRP, który ponownie zwołał naradę wiceprezesów, sekretarza i jego zastępcy. Projekt prawa prasowego zbadano szczegółowo i wymieniono pierwsze uwagi na jego temat, nawiązując bezzwłocznie kontakt z Prezydium Rady Ministrów i rozwijając starania, zmierzające do przeciągnięcia terminu ogłoszenia dekretu poza niedzielę dnia 20 listopada rb., bowiem na ten dzień wyznaczone było posiedzenie Zarządu Głównego ZDRP. Wydział Wykonawczy uważał za konieczne pozostawić Zarządowi Głównemu możność wypowiedzenia się na temat dekretu, oczywiście przed jego ogłoszeniem. Tegoż dnia uzupełniono porządek obrad Zarządu Głównego sprawą dekretu prasowego.

W dniu 18 listopada rb. (piątek) odbyło się przyjęcie w Prezydium Rady Ministrów, na którym Premier i Minister Sprawiedliwości informowali dziennikarzy i wydawców o dekrecie prasowym. Wobec uzyskania terminu 18-godzinnego na złożenie dezyderatów zrzeszonego dziennikarstwa, zebrały się tegoż dnia wieczorem Władze Związku, SDWarsz. i Klubu Sprawozdawców Parlamentarnych i obradując do godz. 3 m. 30 nad ranem przygotowały wykaz najważniejszych dezyderatów. Po kilku godzinach — dnia 19 listopada rb. (sobota) — delegacja złożona z prezesa Ścieżyńskiego, prezesa Wiewiórskiego i kol. Drobniewskiego złożyła dezyderaty te Min. Grabowskiemu i odbyła z Min. Grabowskim, wiceprokuratorem Żeleńskim i przedstawicielami Związku Wydawców blisko 2-godzinną konferencję.

PIERWSZE POSIEDZENIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZDRP

W niedzielę dn. 20 listopada rb. obradował Zarząd Główny ZDRP, poświęcając kilka godzin sprawie dekretu prasowego. Przebieg tego posiedzenia da się pokrótce ująć jak następuje: — ścierały się dwa poglądy, z których jeden zmierzał do natychmiastowego zwołania nadzwyczajnego Walnego Zjazdu, w celu podniesienia energicznego protestu przeciwko prawu prasowemu, a drugi — dążył do wytężenia sił dla złagodzenia przepisów dekretu i obronienia żywotnych interesów prasy drogą współdziałania z władzami rządowymi przy opracowywaniu przepisów wykonawczych do nowego prawa prasowego.

W rezultacie Zarząd Główny ZDRP postanowił wysłać depeszę do Premiera, w której prosił o przedłożenie dezyderatów dziennikarstwa Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej przy przedkładaniu mu projektu dekretu do podpisu, prosząc równocześnie o przyjęcie raz jeszcze delegacji dziennikarskiej. W sprawie Zjazdu Walnego, Zarząd Główny postanowił zwołać w zasadzie nadzwyczajny Walny Zjazd z tym jednak, że Wydział Wykonawczy na podstawie oceny dalszego rozwoju sytuacji może przed zwołaniem Walnego Zjazdu zwołać raz jeszcze posiedzenie Zarządu Głównego ZDRP.

Zasadnicza uchwała Zarządu Głównego ZD RP brzmi:

— Zarząd Główny ZDRP, organizacji stojącej zgodnie ze statutem na stanowisku wolności prasy w granicach najogólniej pojętego dobra powszechnego i reprezentującej interesy zawodowe całego dziennikarstwa — zatwierdza zastrzeżenia Wydziału Wykonawczego w stosunku do szeregu wytycznych projektu dekretu prasowego, przedstawione panu Ministrowi Sprawiedliwości przez delegację Wydziału Wykonawczego w dniu 19 bm., a odnoszące się

przede wszystkim do procedury zawieszania pism, do zasady ogłaszania komunikatów z zarządzenia Prezesa Rady Ministrów, upowszechnienia niejawności rozpraw sądowych w procesach prasowych, oraz postanowień o pozbawianiu praw redaktora. —

KONFERENCJA Z DYR. M. LEPECKIM

Dn. 21 listopada rb. (poniedziałek) delegacja ZDRP, wykonując uchwałę Zarządu Głównego, zgłosiła się do Prezydium Rady Ministrów w składzie: kol. kol. Ścieżyński, Giełżyński, Wierzyński, Kozłowski, Wiewiórski (prezes SDWarsz.) i Kędzierski (prezes SDWlkp.). Delegacji oświadczono, że od godz. 9 rano trwa posiedzenie Rady Ministrów i wobec tego Premier delegacji nie przyjmie, natomiast przyjmie ją dyrektor M. Lepecki.

Na wstępie rozmowy dyr. Lepecki oświadczył delegacji, że depeszę niedzielną Premier otrzymał. Członkowie delegacji uzasadniali depeszę, a mianowicie tłumaczyli dlaczego Zarząd Główny ZDRP postanowił zwrócić się do Prezydenta RP. Następnie wywiązała się dyskusja wokoło wniosków ZDRP, dotyczących 4 najważniejszych postanowień dekretu prasowego.

W szczególności delegacja domagała się, ażeby najdrażliwsze dla dziennikarstwa postanowienia dekretu prasowego były wykonywane dopiero po wydaniu przepisów wykonawczych i ażeby — zgodnie z zapowiedzią ministra W. Grabowskiego — do opracowania przepisów wykonawczych byli powołani przedstawiciele ZDRP.

Dyr. Lepecki postulaty delegacji skrzętnie notował, obiecując, że przedłoży je Premierowi. Ze swej strony nadmienił, iż nie widzi przeszkód do powołania przedstawicieli ZDRP do współpracy przy opracowywaniu przepisów wykonawczych.

Konferencja trwała około dwóch godzin.

W godzinach popołudniowych tegoż dnia Premier był na Zamku i zreferował Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej wnioski Zarządu Głównego ZDRP dotyczące dekretu prasowego.

PO OGŁOSZENIU PRAWA PRASOWEGO

Dekret o prawie prasowym, ogłoszony we wtorek dn. 22.XI 1938 r., wszedł w życie w dn. 28.XI 1938 r. Dezyderaty organizacji dziennikarskiej i wydawniczej uwzględnione zostały w stopniu nic nie znaczącym.

W dniu 24.XI rb. (czwartek) zebrał się Wydział Wykonawczy i na podstawie oceny rozwoju sytuacji postanowił prowadzić akcję po dwóch torach:

1) wykorzystując przyrzeczenie Premiera, potwierdzone przez Ministra Sprawiedliwości i dyrektora Lepeckiego, dążyć do tego, ażeby mieć wpływ rzeczywisty na brzmienie przepisów wykonawczych do prawa prasowego oraz 2) na drodze organizacyjnej — nie zwoływać chwilowo nadzwyczajnego Walnego Zjazdu, natomiast zwołać Zarząd Główny na dzień 11 grudnia rb.

Wydział Wyknawczy, wykonując powyższe postanowienia, powołał komisję specjalną, złożoną z naczelnych redaktorów pism warszawskich, kilku wybitnych prawników, oraz przedstawicieli władz organizacyjnych. Równocześnie zwrócono się do wszystkich członków Zarządu Głównego z prośbą o nadesłanie do dnia 3 grudnia rb. wniosków dotyczących przepisów wykonawczych do prawa prasowego.

W dniu 26 listopada rb. (sobota) zwrócił się Wydział Wykonawczy do Premiera z pismem, w którym prosił o przyśpieszenie prac nad przepisami wykonawczymi do dekretu prasowego i spowodowanie, aby do prac tych powołano przedstawicieli Związku Dziennikarzy RP. Równocześnie zwrócono się do Pol. Zw. Wydawców Dzien. i Czasopism, proponując wspólne przedłożenie czynnikom rządowym wniosków do przepisów wykonawczych do prawa prasowego.

Żadne wnioski od członków Zarządu Głównego ZDRP do komisji specjalnej nie nadeszły do dnia 3 grudnia rb., a wobec tego, jako substrat prac tej komisji, pozostały tylko wnioski członków Wydziału Wykonawczego.

OPRACOWANIE WNIOSKÓW DO PRZEPISÓW WYKONAWCZYCH

Pierwsze posiedzenie komisji specjalnej (bez udziału rzeczoznawców prawniczych) odbyło się w lokalu Związku w dn. 3 grudnia rb. (sobota) o godz. 12 w południe.

W imieniu Wydziału Wykonawczego zagaił je kol. Hieronim Wierzyński, witając przybyłych redaktorów naczelnych pp. Kazimierza Czapińskiego, Mieczysława Starzyńskiego i Stanisława Strzetelskiego. Z ramienia organizacji wzięli udział w posiedzeniu kol. kol. Grostern, Wiewiórski, St. Zalewski i M. Kozłowski. Na przewodniczącego powołano kol. Wiewiórskiego.

Kol. Kozłowski przedstawił genezę i cel komisji, podając, że celem tym jest przygotowanie dezyderatów Związku Dziennikarzy RP do przepisów wykonawczych dekretu prasowego. W trakcie posiedzenia nadeszło od dyrektora biura zadań specjalnych w Prezydium Rady Ministrów, p. Mieczysława Lepeckiego, pismo następującej treści:

Warszawa, dnia 3 grudnia 1938 r.

Prezydium Rady Ministrów
Nr 63-13/11

Do
Prezydium Związku Dziennikarzy
Rzeczypospolitej Polskiej
w Warszawie

Gmach Sejmu

W odpowiedzi na pismo z dnia 26 ub. m. mam zaszczyt z polecenia Pana Prezesa Rady Ministrów donieść Panom, że Pan Prezes Rady Ministrów oczekuje nadesłania mu dezyderatów Związku Dziennikarzy RP w sprawie przepisów wykonawczych do dekretu prasowego.

Dyrektor Biura Zadań Specjalnych
(—) Mieczysław Lepecki

* * *

Komisja specjalna wzięła za substrat obrad wnioski, zgłoszone przez Wydział Wykonawczy do dekretu prasowego przed jego ogłoszeniem, przedyskutowała i ustaliła szereg dezyderatów oraz postanowiła odbyć ponowne posiedzenie z udziałem prawników.

Pol. Zw. Wydawców Dzien. i Czasopism pismem z dnia 1 grudnia rb. wyraził zgodę na wspólną akcję w sprawie przepisów wykonawczych do dekretu prasowego i wobec tego w dn. 5 grudnia rb. (poniedziałek) odbyła się narada, w której organizację dziennikarską reprezentowali kol. kol.: Kozłowski, Wiewiórski, Besterman i Kędzierski, organizację zaś wydawców — pp.: prezes Mrozowski, Niklewicz, Biega, dyr. Kauzik, wicedyr. Głowiński, oraz adw. adw. Olchowicz i Pożaryski.

Po dłuższej wymianie zdań ustalono, iż obie organizacje przedłożą sobie wzajemnie swoje projekty opracowane przez rzeczoznawców.

W dniu 7 grudnia rb. (wtorek) odbyło się w lokalu ZDRP drugie posiedzenie komisji specjalnej już z udziałem rzeczoznawców prawników, a mianowicie adw. adw.: Wacława Bitnera, Mieczysława Ettingera, Jerzego Kurcyusza, Stanisława Szurleja i apl. adw. Samuela Szwerdszarfa, redaktorów naczelnych: Mieczysława Niedziałkowskiego i Mieczysława Starzyńskiego, oraz reprezentujących ZDRP kol. kol.: J. Wiewiórskiego, M. Kozłowskiego, St. Grosterna i Wł. Bestermana.

Obrady zagaił wiceprezes W. Giełżyński, poczym na przewodniczącego powołano kol. Wie-

wiórskiego. Na wstępie red. M. Niedziałkowski oświadczył, iż jedyny cel działania organizacji dziennikarskiej widziałby w dążeniu do zmiany postanowień prawa prasowego, a wobec tego nie będzie brał udziału w opracowywaniu wniosków do przepisów wykonawczych i posiedzenie opuścił. W ciągu kilkogodzinnych obrad, przy niezmiernie cennej pomocy rzeczoznawców prawniczych, opracowano ostatecznie wnioski do przepisów wykonawczych; wnioski te delegacja złożona z prezesa Ścieżyńskiego, kol. Kozłowskiego i kol. Wiewiórskiego przedłożyła dn. 9. grudnia rb. dyr. M. Lepeckiemu w obecności referenta prasowego MSWewn. p. Wiktora Piotrowicza, uzupełniając je obszernymi ustnymi komentarzami.

MEMORIAŁ DO PREMIERA

Memoriał z dn. 9.XII 1938 r. do prezesa Rady Ministrów, gen. dr F. Sławoj Składkowskiego, brzmi:

Panie Premierze!

Wezwani przez Pana Premiera, mamy zaszczyt przedstawić dezyderaty Związku Dziennikarzy RP w sprawie przepisów wykonawczych do dekretu prasowego.

W pracy naszej, nie przekreślającej stanowiska, jakie w stosunku do projektu dekretu zajął Zarząd Główny Związku, kierowaliśmy się następującymi wytycznymi:

1. Konstytucyjną zasadą wolności słowa, ograniczoną tylko dobrem powszechnym, która to granica — w naszym rozumieniu — nie wyklucza rozmaitości poglądów i swobodnej krytyki na wspólnej platformie interesów Państwa i Narodu.

2. Niezbędnością jednolitego wykonywania dekretu w całym Państwie i we wszystkich okolicznościach.

3. Potrzebą ścisłego kontaktu między dziennikarstwem a władzami, kontrolującymi jego pracę na podstawie prawa prasowego.

To nasze stanowisko pozwalamy sobie ująć w krótką maksymę:

Unicae legis — unica, benevolentissima executio.

Załączone dezyderaty dzielą się na dwie grupy: A. Projekty przepisów, B. Zagadnienia interpretacyjne.

Co do obu tych grup, pragnęlibyśmy udzielić ustnych wyjaśnień osobiście Panu Premierowi, z którym łączy nas stosunek wzajemnego — jak tuszymy — zaufania, a gdyby to było niemożliwe, wskazanym przez Niego osobom urzędowym, jak również wysłuchać ich projektu z wyjątkiem spraw, objętych całkowicie przez nas uznawaną potrzebą tajemnicy urzędowej. O umożliwienie nam tej wymiany zdań i wiadomości szczególnie Pana Premiera prosimy.

Nie taimy, że dekret i oparte na dotychczasowych doświadczeniach obawy jego zbyt rygorystycznego stosowania wywołały niepokój, a nawet protesty w łonie naszej organizacji, która — acz sama apolityczna — obejmuje dziennikarzy wszystkich odłamów politycznych. Tym więcej pragniemy, aby wchodzenie w życie prawa prasowego było kontrolowane przez władze centralne w drodze kontroli uprzedniej, a więc przez rozporządzenia, instrukcje, okólniki i inne przepisy, przy których opracowywaniu pragniemy współdziałać z całym poczuciem odpowiedzialności wobec naszej organizacji i jej członków.

W niepłonnej nadziei, że dezyderaty nasze spotkają się ze zrozumieniem i aprobatą Pana Premiera, a tym samym będą mogły przyczynić się do uregulowania tak trudnego i drażliwego zagadnienia,

kreślimy wyrazy najgłębszego szacunku i poważania

Sekretarz: (—) M. Kozłowski

Prezes: (—) M. Ścieżyński

Przewodniczący Komisji
Prezes Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich:
(—) J. Wiewiórski

DEZYDERATY ZWIĄZKU DZIENNIKARZY RP W SPRAWIE PRZEPISÓW WYKONAWCZYCH DO DEKRETU PRASOWEGO

Do memoriału załączono opracowane przez komisję specjalną dezyderaty:

Związek Dziennikarzy RP, wychodząc z założenia, że zadaniem jego jest przedstawienie dezyderatów, mających zapewnić jednolitą interpretację dekretu prasowego i jednolite jego wykonywanie przez obydwie strony, a więc zarówno przez powołane władze państwowe, jak i przez redaktorów, co może być uskutecznione drogą różnego rodzaju przepisów wykonawczych, jak rozporządzeń, instrukcyj i okólników, — podzielił swój materiał na dwie grupy:

A. sprawy, co do których dezyderaty ujęto są w formę ewentualnych przyszłych przepisów;

B. sprawy interpretacyjne.

Co do obu tych grup konieczna jest wymiana poglądów z powołanymi czynnikami.

A. Projektowane przepisy.

1. Do art. 15, ust. 2.

Dział może być określony przez wyodrębnienie innych działów.

Sformułowanie zawarte w tym ustępie: „gdy działów w ten sposób nie określono", należy rozumieć, że wydawca nie wskazał redaktora spraw nie wyodrębnionych w poszczególne działy.

Sformułowanie: „gdy chodzi o obowiązki, które nie są związane z określonym działem", należy rozumieć, że wydawca (kierownik redakcji) odmówił żądaniu władzy wskazania, kto w hierarchicznym układzie redakcji decydował o umieszczeniu lub odrzuceniu danej wiadomości.

Z powyższego wynika, że gdy chodzi o „obowiązki nie związane z określonym działem", może być dla nich ustanowiony redaktor w rozumieniu dekretu.

2. Do art. 18.

Sprawę podobieństwa czasopisma nowozgłoszonego do zawieszonego wyczerpuje art. 17, pkt. 1. Za „nieznaczną różnicę" może być uznane tylko tożsamość wydawcy i kierownika redakcji, oraz takie uderzające podobieństwo tytułu, które by u czytelników wywoływało przypuszczenie tożsamości nowego czasopisma z zawieszonym.

3. Do art. 20.

Za „nieściągalne" uznaje się kwoty nie wpłacone przez skazanego w terminie wyznaczonym przez władzę (zgodnie z istniejącym układem zbiorowym Polskiego Związku Wydawców ze Związkiem Dziennikarzy RP, mającym moc obowiązującą w całym Państwie).

4. Do art. 21, ust. 4.

Umieszczone w tym artykule pojęcie „szerzenia publicznej agitacji ulicznej", należy rozumieć wyłącznie jako agitację ustną, za którą nie może być uważane wywoływanie tytułu i kierunku politycznego czasopisma.

5. Do art. 28, ust. 1.

Miejscem, w rozumieniu tego artykułu, powinna być kolumna czasopisma, a nie jej określona część. Techniczna identyczność tytułu zachodzi tylko wtedy, gdy także tytuł lub jego treść objęte są sprostowaniem. W innych wypadkach wyrażenie „pod równie widocznym nagłówkiem" powinno być traktowane z uwzględnieniem wymagań techniki dziennikarskiej.

Sprostowania, o ile nie są doręczone osobiście, powinny być opatrzone podpisem, poświadczonym przez wskazane organy publiczne.

6. Do art. 29, ust. 1-a.

Określenie dwukrotnej objętości prostowanych wiadomości należy interpretować w ten sposób, że za rozmiar podlegający sprostowaniu uważa się rozmiar ustępu artykułu, a cały artykuł tylko wtedy, gdy sprostowanie odnosi się do całej jego treści.

7. Do art. 39.

Wniosek prokuratora, przewidziany w p. 1 art. 39, winien być postawiony na rozprawie przed jej zamknięciem.

8. Do art. 64.

Prokurator winien we wniosku składanym sądowi wskazać adresy osób, wymienionych w pkt. 2 i 5 art. 65.

9. Do art. 71.

Postępowanie, określone wyrażeniem „według przepisów dotychczasowych", rozumie się oczywiście zarówno pod względem formalnym, jak i materialnym.

* * *

10. Do art. 2, pkt. 12 dekretu o usprawnieniu postępowania sądowego.

Ponieważ ustęp ten odnosi się także do zniesławień w druku, przeto wyrok, jako jedyna jawna część rozprawy niejawnej, powinien obejmować ustne motywy, przedstawiające treść całej sprawy.

B. Sprawy interpretacyjne.

Dalsze niemniej ważne dezyderaty dziennikarstwa, wymagają uprzedniego porozumienia z powołanymi władzami państwowymi, co do interpretowania przez obydwie strony szeregu postanowień dekretu. Tutaj przede wszystkim należy wykonywanie art. 30, wymagające szczególniejszej pieczy zarówno władzy, jak prasy, do czego przedstawiciele dziennikarstwa po otrzymaniu wyjaśnień zgłoszą określone propozycje.

Wyjaśnień interpretacyjnych wymaga również zawarte w art. 39 pojęcie „występków szczególnej wagi".

Do tej kategorii należy również zawarte w pkt. 4 art. 21 pojęcie „zamęt publiczny".

Także art. 60, wprowadzający niedość dokładnie określoną fakultatywność, wymaga bliższej interpretacji dla jednolitego stosowania w praktyce.

Dezyderaty powyższe nie obejmują wszystkich obchodzących dziennikarstwo zagadnień. Dalsze wnioski zgłoszą delegaci Związku Dziennikarzy RP podczas konferencji porozumiewawczej z powołanymi osobami urzędowymi.

DRUGIE POSIEDZENIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZDRP

W dniu 11 grudnia rb. (niedziela) obradował przez cały niemal dzień Zarząd Główny, któremu Wydział Wykonawczy złożył obszerne sprawozdanie z akcji w sprawie dekretu prasowego i przedstawił memoriał, złożony Prezesowi Rady Ministrów w sprawie przepisów wykonawczych do tego dekretu.

Po dyskusji, w której wzięli udział przedstawiciele wszystkich 11 zrzeszonych syndykatów, powzięto uchwały, zawierające wytyczne dalszej działalności Związku w sprawie dekretu prasowego.

Zarząd Główny, w myśl art. 5 Konstytucji i swoich uchwał z dn. 20 listopada rb., trwa przy zasadzie wolności prasy w granicach najogólniej pojętego dobra powszechnego i poleca Wydziałowi Wykonawczemu prowadzenie dalszej akcji, celem zmiany tych postanowień prawa prasowego, które nie odpowiadają powyższej uchwale.

O wynikach tej akcji będzie poinformowany Walny Zjazd Związku.

Zarząd Główny zamanifestował solidarność całego zrzeszonego dziennikarstwa jednomyślnym powzięciem uchwał i zatwierdzeniem prac Wydziału Wykonawczego w okresie ostatnich trzech tygodni. Równocześnie Zarząd uchwalił podziękowanie członkom komisji, która pracowała nad memoriałem w sprawie przepisów wykonawczych, a w szczególności prawnikom i naczelnym redaktorom, którzy fachową radą przyczynili się do sformułowania tez tego memoriału.

INTERWENCJA ZDRP W SPRAWIE KONFISKAT

W dniu 28 października rb. delegacja Związku Dziennikarzy RP odbyła dłuższą konferencję z dyrektorem departamentu politycznego MS Wewn. p. Żyborskim w obecności referenta prasowego tegoż ministerstwa p. Piotrowicza. W delegacji dziennikarskiej, pod przewodnictwem wiceprezesa Giełżyńskiego, wzięli udział kol. kol. J. Wiewiórski, M. Kozłowski, Z. Piotrowski i B. Zynger.

Delegacja wskazała na wzmożoną liczbę konfiskat, związanych zarówno z wypadkami o charakterze międzynarodowym, jak i wewnętrznym (kryzys czechosłowacki, wysiedlanie Żydów z Niemiec, likwidacja cerkwi prawosławnych, wybory parlamentarne i wybory samorządowe). Dalej wskazano na aktywność „cenzury przedwstępnej", która domaga się usunięcia niektórych wiadomości i zapełnienia ich miejsca nowym tekstem. Wreszcie delegacja dziennikarska wskazała na niedopuszczalną interwencję urzędników niektórych resortów w sprawie drukowania, pomijania, względnie „chowania" i „wybijania" pewnych wiadomości, a nawet tytułów. Delegacja przytoczyła cały szereg konkretnych wypadków niepowołanych ingerencji, pochodzących szczególnie od urzędników niższych. Szczegółowo omówiono konieczność przywrócenia pełnej swobody omawiania spraw, związanych z wyborami parlamentarnymi i samorządowymi, powołując się na znany okólnik premiera gen. dr Sławoj Składkowskiego o czystości wyborów samorządowych.

Jak wynika z materiałów, otrzymanych przez przez Wydział Wykonawczy ZDRP w okresie kilku ostatnich tygodni, interwencja organizacji dziennikarskiej w MSWewn. odniosła skutek przynajmniej o tyle, że w okresie poprzedzającym wybory samorządowe prasa rzeczywiście odzyskała pewną swobodę wypowiadania się.

SYNDYKAT DZIENNIKARZY WARSZAWSKICH WOBEC DEKRETU PRASOWEGO

Dnia 19 listopada 1938 r., na skutek wniosków zgłoszonych przez poszczególnych kolegów w związku z projektowanym dekretem prasowym, Zarząd Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich odbył nadzwyczajne posiedzenie. Na posiedzeniu tym rozwinęła się dyskusja, dotycząca sytuacji dziennikarstwa polskiego w związku z dekretem. W szczególności dyskusja obejmowała następujące punkty: zaskoczenie formą wprowadzenia w życie dekretu prasowego, odpowiedzialność i pozbawienie prawa wykonywania funkcji redaktorskich, rygorystyczne

traktowanie sprostowań, uniemożliwianie zamieszczania sprawozdań z rozpraw sądowych, konieczność zamieszczania bezpłatnych 300-wierszowych komunikatów rządu, dowolność interpretacji przepisów o kolportażu, uniemożliwienie wznowienia zawieszonego pisma, grzywny nakładane na dziennikarzy, możliwośc dowolnej interpretacji artykułu projektu dekretu o zawieszaniu dzienników za złośliwą treść artykułu, i konfiskaty za nieświadomy przedruk skonfiskowanych ustępów i artykułów w innych pismach.

W dyskusji wzięli udział wszyscy członkowie Zarządu i delegaci redakcyjni. Prezes kol. Wiewiórski, który w tym czasie wspólnie z delegacją ZDRP był na konferencji w Ministerstwie Sprawiedliwości, złożył następnie sprawozdanie z przebiegu konferencji. (Sprawę tę obejmuje sprawozdanie Wydziału Wykonawczego, zamieszczone na str. 1—4 Biuletynu. P. Red.).

Po wysłuchaniu sprawozdania, ze względu na to, że na dzień 20 listopada rb. Wydział Wykonawczy zwołał posiedzenie Zarządu Głównego ZDRP, Zarząd Syndykatu postanowił odroczyc obrady do dnia 21 listopada, do godz. 5 pp. Jednocześnie Zarząd polecił delegatom SDW na Zarząd Główny postawić wniosek o zwołanie nadzwyczajnego Walnego Zjazdu ZDRP, w celu zajęcia stanowiska wobec dekretu prasowego.

Dnia 21 listopada rb. prezes Wiewiórski wznowił posiedzenie Zarządu Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich. Delegat Syndykatu na Zarz. Główny, kol. Nowakowski zreferował przebieg posiedzenia Zarządu Głównego. (Przebieg posiedzenia Zarządu Głównego podano oddzielnie. Przyp. Red.). Zarząd Syndykatu jednomyślną uchwałą zaakceptował stanowisko delegatów warszawskich na Zarządzie Głównym.

Następnie rozwinęła się dyskusja nad uchwałami Zarządu Głównego. Postanowiono fakultatywnie zwołać Walne Zgromadzenie Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich, po uprzednim porozumieniu się z Wydziałem Wykonawczym ZDRP.

Z ZARZĄDU SYNDYKATU DZIENNIKARZY WARSZAWSKICH

Dnia 14 listopada 1938 r. odbyło się posiedzenie Zarządu Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich, na którym załatwiono 21 punktów porządku dziennego.

Prezes Wiewiórski złożył sprawozdanie z konferencji Wydziału Wykonawczego ZDRP przy udziale prezesa Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich, odbytej z dyrektorem departamentu MSWewn. p. Żyborskim, w sprawie konfiskat prasowych. Zarząd Syndykatu upoważnił Prezydium SDW do prowadzenia dalszej akcji na terenie warszawskim. Zarząd Syndykatu wezwał delegatów redakcyjnych do wydatnego współdziałania w powyższej sprawie z Prezydium i sekretariatem SDW (Patrz str. 4).

Zarząd Syndykatu postanowił przesłać do p. wojewody Jaroszewicza skargę na zachowanie się podkomisarza policji w czasie święta Niepodległości wobec sprawozdawcy prasowego, członka Syndykatu. Odpis skargi postanowiono przesłać do wiadomości Wydziału Wykonawczego ZDRP.

Zarząd rozpatrzył materiały dotyczące niektórych wycieczek prasowych oraz przyjęć dla dziennikarzy. W związku z tym Zarząd Syndykatu postanowił wezwać jednego z aplikantów Syndykatu i zażądać od niego szczegółowych wyjaśnień. Zarząd Syndykatu postanowił przesłać do Ministerstwa Komunikacji pismo w sprawie niewłaściwego zachowania się przedstawicieli Ministerstwa Komunikacji w stosunku do dziennikarzy, zaproszonych na wycieczkę do Pińska.

Kol. Czosnowski, łącznie z powyższym punktem porządku dziennego, zreferował wyniki prac komisji specjalnej, powołanej do opracowania regulaminu wycieczek i konferencyj oraz przedstawił projekt odpowiedniego regulaminu. Nad projektem wywiązała się obszerna dyskusja, przy czym zgłoszono szereg uwag. Zarząd polecił kol. Czosnowskiemu uwagi te uwzględnić w miarę możności w ostatecznym projekcie regulaminu wycieczek.

Zarząd Syndykatu wysłuchał orzeczeń Sądu Dziennikarskiego w niektórych sprawach dziennikarskich oraz postanowił przesłać do Sądu skargi, które napłynęły.

Zarząd Syndykatu przyjął wnioski skarbnika w sprawach finansowych.

Zarząd wysłuchał sprawozdania kol. Zyglarskiego z ostatniego Wieczoru Koleżeńskiego w Café Club; Zarząd postanowił zwrócić się z apelem do delegatów redakcyjnych o nadsyłanie materiałów dla Komitetu Wieczorów Koleżeńskich, oraz o każdorazowe reklamowanie Wieczorów, z podkreśleniem, że wstęp na Wieczory mają członkowie i aplikanci Syndykatu oraz osoby przez nich wprowadzone.

Zarząd Syndykatu postanowił przesłać Wydziałowi Wykonawczemu rezolucje i uchwały dotyczące niektórych spraw dziennikarsko-organizacyjnych.

Inne ważniejsze sprawy rozważane na Zarządzie podajemy osobno.

RUCH CZŁONKÓW

KANDYDACI NA CZŁONKÓW

Zgodnie z art. 9 statutu Związku Dziennikarzy RP, Zarząd SDW uchwałą z dnia 14 listopada rb. przesłał do Wydziału Wykonawczego ZDRP kandydatury następujących kolegów, którzy po odbyciu okresu aplikacji zgłosili się na członków Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich: Michał Kelles-Krauz (agencja Havasa), Feliks Murawa („Polska Zbrojna"), Antoni Szperlich („ABC"), Roman Fajans (różne pisma), Tadeusz Lutosławski („ATE"), Maria Sumińska (PAT), Aleksander Wajntal („Ostatnie Wiadomości").

APLIKANCI PRZYJĘCI

Zarząd Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich na posiedzeniu w dniu 14 listopada rb. przyjął na aplikantów SDW następujących kolegów: Stefana Wójcika („Polska Zbrojna"), Natalię Zarembinę („Dziennik Ludowy"), Teodora Henryka Kocwę („ATE").

WERYFIKACJA CZŁONKÓW I APLIKANTÓW

Zarząd Syndykatu Dziennikarzy w dniu 14 listopada rb. przyjął do wiadomości sprawozdanie Komisji Weryfikacyjnej. Komisja przeprowadziła weryfikację członków i aplikantów SDW w następujących wydawnictwach: „Kurier Poranny", „Kurier Warszawski", „Dom Prasy', („Express Poranny", „Dzień Dobry", „Kurier Czerwony"), PAT, ATE, „Czas", „Wieczór Warszawski" i „ABC". O wyniku prac Komisji Weryfikacyjnej oraz o wnioskach, które przyjęto na zasadzie materiałów weryfikacyjnych, postanowiono powiadomić Wydział Wykonawczy i Komisję Zawodową ZDRP. Jednocześnie Zarząd przyjął zalecenia dla delegatów SDW na Zarząd Główny w sprawie wykonywania układu zbiorowego.

STYPENDIA DZIENNIKARSKIE

STYPENDIA DZIENNIKARSKIE PAŃSTWOWE

Na skutek starań Wydziału Wykonawczego ZDRP i życzliwego stosunku Prezydium Rady Ministrów oraz Ministerstwa Skarbu, w preliminarzu budżetowym na r. 1939/40 w części IV —— Prezydium Rady Ministrów (wydatki) — w dziale I, par. 13 umieszczono pozycję „Stypendia dla dziennikarzy" — 5.000 złotych.

Jak wiadomo, Wydział Wykonawczy ZDRP miał na celu uzyskanie w budżecie państwowym oddzielnej pozycji stypendiów dziennikarskich, zamiast dotychczasowego preliminowania nieokreślonej ustawowo sumy w budżecie Wydziału Kultury i Sztuki Min. WR i OP.

STYPENDIA LOPP

Zgodnie z regulaminem stypendium dziennikarskiego LOPP, przeznaczonego dla członków Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich, Zarząd SDW w dniu 14 listopada rb. powołał do jury kol. kol. Hensla, Harlendera i Czarneckiego, którym przekazał zgłoszenia o stypendium 8 kolegów, w tej liczbie 7 członków i 1 aplikanta SDW.

INFORMACJE RÓŻNE

PORTRET ś. p. BOLESŁAWA KOSKOWSKIEGO B. PREZESA ZDRP

Zgodnie z uchwałami Wydziału Wykonawczego ZDRP i Zarządu SDWarsz., zamówiono portret olejny b. Prezesa Związku Dziennikarzy RP ś. p. Bolesława Koskowskiego.

Portret, dzieło artysty-malarza Zygmunta Grabowskiego, uznany przez znawców za nader udatny i przedstawiający dużą wartość artystyczną, zawieszono w lokalu Związku Dziennikarzy RP w dniu 20 listopada rb. podczas posiedzenia Zarządu Głównego ZDRP, którego członkowie uczcili przy tej sposobności pamięć zmarłego Prezesa.

POROZUMIENIA PRASOWE

Zarząd Główny ZDRP na posiedzeniu w dn. 20 listopada rb powołał nowe składy osobowe komitetów porozumień prasowych prasy polskiej z dziennikarstwem Bułgarii, Estonii, Jugosławii, Łotwy i Rumunii.

Nowe składy personalne komitetów porozumień prasowych — zgodnie z regulaminem Porozumień Prasowych — mianowane są na okres dwuletni, a mianowicie od dnia 1 stycznia 1939 r. do dnia 31 grudnia 1940 r.

KOMUNIKAT SKARBNIKA SDW

Stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia SDW z dnia 8 maja 1938 r., skarbnik SDW po raz ostatni przypomina, że nazwiska dłużników SDW, którzy nie ułożą się co do terminu spłat zaciągniętej pożyczki i spłaty nie zapoczątkują, będą opublikowane w styczniowym „Biuletynie SDW".

Z KOMISJI ZAWODOWEJ SDW

Zarząd Syndykatu na posiedzeniu dnia 14 listopada rb. przyjął do wiadomości sprawozdanie z działalności Komisji Zawodowej SDW. Zaakceptowano wnioski Komisji Zawodowej w sprawie zatargów na tle dziennikarsko-zawodowym.

Zarząd Syndykatu przyjął do wiadomości wyniki prac komisji, dotyczące zatrudnienia aplikantów w wydawnictwach warszawskich. Prace komisji objęły 129 aplikantów, w tej liczbie 98 mężczyzn, 31 kobiet. Komisja przedstawi szczegółowe sprawozdanie z czynności na jednym z najbliższych posiedzeń Zarządu. W związku z dotychczasowymi pracami komisji Zarząd SDW powziął uchwały, które przekazał do wykonania Komisji Zawodowej.

UŁASKAWIENIE REDAKTORA ODPOWIEDZIALNEGO „DZIENNIKA LUDOWEGO"

Redaktor odpowiedzialny „Dziennika Ludowego" Z. Mitzner skazany został łącznym wyrokiem, za przestępstwa prasowe, na 2 lata więzienia. Po odcierpieniu 6 miesięcy, red. Mitzner został zwolniony z więzienia z powodu złego stanu zdrowia.

W dniu 9 listopada rb. ukazał się dekret Pana Prezydenta Rzplitej, mocą którego red. Mitzner został ułaskawiony i reszta kary została mu darowana. Powyższy dekret P. Prezydenta Rzplitej doręczono sądom, które wydały na red. Mitznera wyrok, i urzędowi prokuratorskiemu, który czuwa nad jego wykonaniem.

ORYGINALNE WYKORZYSTANIE DEKRETU PRASOWEGO

„Słowo" wileńskie z dn. 16 grudnia rb. przynosi następujące sprostowanie:

Sprostowanie.
Dekret prasowy wykorzystany przez sportsmenów w rękawiczkach „Pecari".

Wielce Szanowny Panie Redaktorze!

W związku z artykułem, zamieszczonym w Pańskim poczytnym piśmie w dniu 13 grudnia rb. pod tytułem: „Człowiek na czworakach", uprzejmie proszę o zamieszczenie następującego sprostowania:

1) Nieprawdą jest, jakobym wchodził na Górę Bouffałową w stanie nietrzeźwym, prawdą natomiast jest, że wchodziłem naskutek zrobionego uprzednio zakładu.

2) Nieprawdą jest, jakobym podpierał się o chodnik rękami, odzianymi w zamszowe rękawiczki, prawdą natomiast jest, iż były to rękawiczki „pekary".

Dziękując zgóry Panu Redaktorowi za zamieszczenie mego sprostowania, kreślę się z głębokim poważaniem.

Jan Waszczyński.

Student III roku Wydz. Pr. i Nauk Społ. USB.
Wilno, dnia 13.XII 1938.

Na zasadzie odnośnych artykułów dekretu prasowego drukując powyższe wzorowe sprostowanie, gratulujemy jego autorowi zarówno znajomości dekretu, jak i sukcesów w regionalnej alpinistyce. Od innych komentarzy, w myśl odpowiednich postanowień dekretu, powstrzymujemy się.

INFORMATOR PRASOWY 1938/39

Organ Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism „Prasa" wydał bardzo ciekawe wydawnictwo p.t. „Informator prasowy 1938/39". Jest to bogate źródło aktualnych i wyczerpujących wiadomości, dotyczących prasy i instytucji z prasą związanych. W po-

szczególnych działach „Informatora” znajdujemy następujące wiadomości: dzienniki i czasopisma zrzeszone w Związku Wydawców, organizacje prasowe i ich działalność, a więc Związek Wydawców, Związek Dziennikarzy RP, Syndykaty Dziennikarskie należące do Związku, wspólne instytucje wydawców i dziennikarzy, prasowe agencje informacyjne, układ zbiorowy pracy w dziennikarstwie, międzynarodowe organizacje prasowe, prasa polska za granicą, historia prasy polskiej i inne. Książka jest do nabycia w biurze Związku Wydawców — Zgoda 8 i we wszystkich księgarniach.

„LE TEMPS” O PRASIE POLSKIEJ

Dziennik paryski „Le Temps” rozpoczął niedawno na swoich łamach druk wielkiej ankiety pt. „Prasa za granicą”. Rozdział V tej ankiety poświęcono Polsce. Autorem ankiety jest członek Klubu Prasy Zagranicznej w Warszawie, stały korespondent „Le Temps” p. Roger Kaeppelin. W obszernej relacji zawierającej źródłowe i wyczerpujące wiadomości o pismach codziennych w Polsce, o ich rozpowszechnieniu, a także o czasopismach, znajdujemy ustępy szczególnie nas interesujące:

W rozdziale pt. „Reżim polityczny i prasa polska” autor pisze:

— Charakter reżimu politycznego w Polsce odbija się w prasie. Ani dyktatorski, ani demokratyczny na wzór zachodni, reżim polityczny polski jest autorytatywnym; prasa nie ma swobody powiedzenia wszystkiego wedle naszej modły, która może byłaby przedwczesną w Polsce. I cenzura przybierająca różnolite formy, najczęściej prewencyjna, zrzadka dochodząca do białych plam, wywiera przykry efekt; ona to we właściwym czasie przypomina dziennikom, które chciałyby zbytnio się wyemancypować, że wolność ma pewne reguły i granice. Cenzura ta może zresztą działać z motywów bardzo chwalebnych, a więc np. jedną z dyrektyw najwyraźniej zaznaczających się jest — unikanie wszelkich kampanii prasowych przeciwko Niemcom hitlerowskim. —

W rozdziale pt. „Prasa opozycyjna” autor zwraca uwagę, że z wyjątkiem komunistów, inne stronnictwa wydają swoje czasopisma i dzienniki; zwraca także uwagę, że na ogół w ostatnich czasach wzrosła poczytność gazet, a potem pisze: „Jednocześnie pojawiła się masa czasopism zarówno w stolicy jak i w miastach prowincjonalnych. Ten rozkwit jest przeważnie wyrazem nastrojów skrajnych zarówno po stronie lewicy („Tydzień Robotnika” jak mówią dochodzi do debitu 100-tysięcznego, co stanowi rzecz niezwykłą w Polsce) jak i prawicy. W każdym razie zainteresowanie dla zagadnień publicznych wzrasta”.

Wreszcie w ustępie pt. „Układ zbiorowy zawodowy” p. Kaeppelin pisze:

„Do niedawna jeszcze stosunki pomiędzy dziennikarzami i wydawcami nie były unormowane, a wobec tego położenie większości dziennikarzy było nieraz kłopotliwe. Rząd zwrócił uwagę na to zjawisko i poruszył zagadnienie unormowania tych stosunków w drodze prawodawczej przez wydanie pewnego rodzaju ustawy dziennikarskiej. Ta troska, w której być może obawiano się „arrière pensée” dążącej do nałożenia ręki na prasę, wpłynęła na decyzję Związku Wydawców i Związku Dziennikarzy, aby w lutym r.b. zawrzeć Układ Zbiorowy. Rząd nadał temu Układowi moc obowiązującą w całym państwie dla całego zawodu. Zasady i gwarancje ustalone w tym Układzie są obecnie wprowadzane w życie przez komisje mieszane, które — ten szczegół należy podkreślić — działają i rozstrzygają tak, iż nie było dotychczas ani razu potrzeby uciekania się do rozjemstwa rządowego”.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

W dniu 9 listopada 1938 r. zmarł w Paryżu prezes honorowy i założyciel Międzynarodowej Federacji Dziennikarzy (FIJ), prezes Syndykatu Dziennikarzy Francuskich, ś. p. **GEORGES BOURDON.**

Zmarły był jednym z najznakomitszych dziennikarzy francuskich. W czasie swej wieloletniej pracy zawodowej, która objęła wszystkie działy dziennikarstwa, zabłysnął ś. p. Georges Bourdon szczególnie jako niezwykłej wnikliwości sprawozdawca, najprzód z procesu Dreyfusa, następnie jako korespondent z wojny rosyjsko-japońskiej w 1905 r., potem wysłannik specjalny do Rosji w czasie rewolucji 1905—1907 r. i jako korespondent z wojen bałkańskich 1911—1913. W przededniu wybuchu wojny światowej zasłynął jako autor znakomitej ankiety dziennikarskiej o sytuacji w Niemczech. Po wojnie pracował jako publicysta polityczny w różnych dziennikach francuskich, w ostatnich czasach był szefem kierownictwa programów mówionych w państwowej radiostacji francuskiej.

Przez całe swe życie ś. p. Georges Bourdon poświęcał się pracy na polu organizacji zawodowych, przy czym założenie pierwszej organizacji zawodowej dziennikarzy francuskich, jak i pierwszej międzynarodowej dziennikarskiej organizacji zawodowej — Jego jest dziełem.

*

Dnia 14 grudnia rb. zmarła w Warszawie ś. p. **HANNA SZYLLEROWA**, członek Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich, współpracowniczka redakcji „Kuriera Porannego”.

Z OSTATNIEJ CHWILI

STEMPLOWANIE LEGITYMACJI CZŁONKÓW SDW

Prezydium SDW prosi p. kolegów o składanie legitymacji członkowskich bądź za pośrednictwem delegatów redakcyjnych, bądź bezpośrednio w sekretariacie SDW w celu przedłużenia ich na rok następny, oraz w celu ostemplowania w Dyrekcji Tramwajów i Autobusów miejskich. Legitymacje należy składać możliwie najwcześniej.

UMORZENIE DOCHODZEŃ PRZECIW REDAKCJI „NOWEJ RZECZYPOSPOLITEJ"

„Kurier Warszawski" nr 348 z dn. 19 grudnia 1938 r. donosi: „Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie zawiadomił redaktorów b. „Nowej Rzeczypospolitej", iż umorzył wszczęte przeciwko nim dochodzenie z powodu braku cech przestępstwa. Jak wiadomo, fakt wszczęcia przez prokuratora Sądu Apelacyjnego dochodzeń przeciwko redaktorom „Nowej Rzeczypospolitej" był bezpośrednim powodem, dla którego czasopismo to zostało zawieszone.

W tym stanie rzeczy zarzuty, które bezpośrednio po zawieszeniu skierowano przeciwko „Nowej Rzeczypospolitej", obecnie w całej rozciągłości okazały się nieprawdziwe".

Redakcja „Biuletynu" mieści się w lokalu Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich, ul. Wiejska — gmach Sejmu, Tel. 9-81-81.

Wydawca w imieniu Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich: WŁADYSŁAW ZYGLARSKI

Redaktor odpowiedzialny: JERZY NOWAKOWSKI

Zakłady Graficzne „NASZA DRUKARNIA" Warszawa Sienna 15